

KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ
KİLİSLİ MUALLİM RIFAT EĞİTİM FAKÜLTESİ
ÖZEL EĞİTİM BÖLÜMÜ

0310210 / ÖZEL EĞİTİM KURUMLARINDA GÖZLEM
DERS REHBERİ

2026, KİLİS

ÖZEL EĞİTİM KURUMLARINDA GÖZLEM

I. Dersin Amacı

Öğretmen adayının özel gereksinimleri ve yetersizlikleri olan bireylere hizmet veren kurumları tanıması, özel eğitim hizmetlerinin sağlandığı resmi kurumlarda ve sınıflarda okul deneyimi kazanma, gözlem yapma; kurum ve sınıf içi eğitsel, davranışsal, ve gelişimsel uygulamaları gözlemleme; bireylerin akademik ve akademik olmayan durumlarını gözlemleme; gözlemlerini paylaşma ve tartışma, kurumda ve sınıfta karşılaşılabilecek sorunlar ve öneriler hakkında tartışma.

II. Dersin Tanımı

KODU	DERSİN ADI	T	U	K	AKTS
0310210	Özel Eğitim Kurumlarında Gözlem	1	4	3	5

III. Dersin İçeriği

Kilis 7 Aralık Üniversitesi Kilisli Muallim Rıfat Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Öğretmenliği programında görülen Özel Eğitim Kurumlarında Gözlem dersi, bir yarıyıl süresince her hafta (1+4=5) dersin bir saati fakültede ders, 4 saati de okul ve kurumlarda olarak gerçekleştirilecek olan 3 kredilik bir derstir. Öğrencinin bu uygulama kapsamında devamsızlık hakkı toplam uygulama saatinin %20'si olup öğrenci devam durumunu “öğrenci devam çizelgesi” ile göstermek zorundadır (**Ek-8**). Ek 5 açıklamasında yazıldığı şekilde hem giriş saati hem çıkış saati belirtilerek öğrenci ve gözlem yapılan kurumdaki sorumlu personel tarafından imzalanır ve gerekli hallerde bölümümüze ve sorumlu öğretim elemanına kapalı zarf içinde teslim edilir.

IV. Dersin İşleyişi

Dersin sorumlusu olan öğretim elemanı, fakültedeki teorik dersinde ilk olarak Özel Eğitim Kurumlarında Gözlem Dersinde yapılan çalışmaların kayıtlarının nasıl tutulacağını, çalışmanın nasıl ve kim tarafından değerlendirileceğini öğretmen adaylarına açıklar, onlara haftalık görev ve sorumluluklarını hatırlatır. Dersin sorumlusu olan öğretim elemanı, dönem başında Özel Eğitim Kurumlarında Gözlem dersinin işleyişi ile ilgili olarak, öğretmen adaylarıyla toplantı yapar. Dersin sorumlusu olan Öğretim Elemanı, öğretmen adaylarının okul/kurum/sınıfta yapmış oldukları gözlemleri gözden geçirerek onlara gerekli dönütleri verir, gözlemlenecek olan etkinliğe ilişkin açıklamalarda bulunur.

Öğretmen Adayı, gözlemleyeceği her ders/etkinlik/kurum için belirlenen haftanın görevini yapar. Ara sınav haftası yapmış olduğu çalışmalara ilişkin ilgili yönergelere uygun biçimde raporlarını hazırlayarak ekleriyle birlikte sorumlu öğretim elemanına sunar. Öğretmen Adayı,

dönem boyunca dersin sorumlusu olan öğretim elemanı, gözlem yapılan kurumdaki sorumlu personel ve gözlem yapılan kurumdaki yöneticilerinin uyarılarını dikkate alır.

Öğretmen Adayının Dikkat Etmesi Gereken Hususlar

1. Gözlem yapılan kurumda hiçbir öğrencinin fotoğrafını çekmemeli, kesinlikle sosyal medya hesaplarında paylaşmamalıdır.
2. Gözlem yapılan kurumun düzenini bozmamak amacıyla, öğretmen adayları bölüm ders planında ifade edilmiş günlerde ve saatler arasında gözlemlerini yapmalıdırlar.
3. Gözlem süresince gözlem yapılan kurumun kurallarına uymalıdır.
4. Gözlem süresince öğretmen adayı kurumdaki öğretmenlerin uymak zorunda olduğu tüm kurallara uymak zorundadır.

V. Dersle Kazandırılması Öngörülen Beceriler

1. Müfredatta belirtilen kazanımlara uygun olarak gözlemlerini yapar.
2. Çeşitli öğretim stratejilerini, yöntem ve teknikleri gözlemler ve bunları rapor haline getirir.
3. Özel gereksinimleri ve yetersizlikleri olan bireylerle çalışılırken kullanılan yöntem, araç- gereç ve materyallerini amacına ve bireylerin (gelişimsel, sınıf vb gibi) düzeylerine uygun olarak kullanılıp kullanılmadığını rapor eder.
4. Öğrenme ortamını gözlemler ve bunları rapor eder. (sınıf, tahta, araç-gereç, öğrenci ve kişisel hazırlıklar).
5. Öğrenci katılımını gözlemler ve değerlendirir.
6. Kurum/sınıf yönetimini gözlemler ve rapor eder.
7. Gözlem yapılan kurumdaki ilgili personel ile fikir alışverişinde bulunur.

VI. Dersin Amaçları

1. Öğretmen adaylarını özel gereksinimli bireylere hizmet veren kurumlar hakkında bilgi sahibi etmek.
2. Öğretmenlik mesleğinin özel becerilerini gözlemlemek.
3. Öğretmen adayının kurumlara yönelik tutumlarını gözlemek
4. Öğretmen adayının öz değerlendirme becerilerini tespit etmek
5. Öğretmen adayının gözlem yapma becerisini tespit etmek

VII. Dersin İlkeleri

1. İlk hafta, dersin sorumlusu öğretim elemanı ile birlikte dersin saatlerinin işleneceği derslikte ders hakkında bilgi verilecek ve formların nasıl doldurulacağı gösterilecektir.
2. Yapılacak çalışmalar bu konuda önceden hazırlanmış bir plana göre yürütülecektir.
3. Her hafta belirtilen okul/kurum/sınıfta gözlem yapılacaktır. Çeşitli nedenlerle gecikmeler hemen telafi edilecektir.
4. Aday öğretmen yapmış olduğu gözlemleri ara sınav ve final sınavı tarihlerinde belirtilen yer ve saatte dosya şeklinde teslim edecektir.

5. Yapılan bütün gözlemler “alışma dosyası” içinde biriktirilecek ve her hafta yapılan çalışmalar gözlem yapılan kurumda belirlenen sorumlu personele paraf ettirilecektir.

VIII. Dersin Değerlendirilmesi

Dersin notlandırılması sorumlu öğretim elemanı tarafından yapılacak olup, değerlendirilmede göz önünde bulundurulacak olan faktörler aşağıda sıralanmıştır.

1. Öğretmen adayının haftalık ödevleri (Ek-1/Ek-2/Ek-3/Ek-4/Ek-5/Ek-6/Ek-7/Ek-8/Ek-9)
2. Öğretmen adayının kuruma devam durumu (Ek-10)
3. Sorumlu özel eğitim öğretmeninin değerlendirmesi (Ek-11)

İZLENCE

	Ders İçeriği
1. Hafta	Dersin tanıtımı
2. Hafta	İlk hafta kurumun; Hangi alanlarda hizmet verdiği, Demografik yapısı yani kurumda kaç ğrenci olduğu, bu öğrencilerin yetersizlik türleri, kaç uzman çalıştığı vb yapısı ile ilgili bilgi toplanır. Kurumda zel gereksinimli öğrenciler için okulda ve sınıfta gördüğünüz sınırlılıklar ya da eksiklikler nelerdir? Bu sınırlılıklar için ne tür uyarlamalar, değişiklikler yapılabilir? Sorusuna yanıt aranır. (Ek-1 dev teslimi)
3. Hafta	Sınıfın sınıf listesi dosyaya konmak üzere alınır. Sınıftaki zel gereksinimli öğrencilerin bireyselleştirilmiş eğitim programları (BEP) toplanır. Gözlemciler hangi öğrenciyle devam edeceğini kararlaştırır ve bunu sorumlu ğretim elemanına bildirir. (Ek-2 dev teslimi)
4. Hafta	Gözlemci, asil ğrencisi için anekdot kaydı (ABC kaydı şeklinde) tutar. (Ek-3 dev teslimi)
5. Hafta	Gözlemci ğrencisi için çalışacağı hedef davranışı belirler. Bu hedef davranışa uygun örnek olan ve örnek olmayan davranışı belirleyecek ve bu davranışa ilişkin uygun veri kayıt tekniği belirler. <i>Not:</i> Hedef davranış belirlenirken öncelik ilgili öğrencideki problem davranış olmasına verilmelidir. ğrencide problem davranış yoksa öğrencide arttırılmak istenen istendik davranışlar ya da öğrenciye kazandırılmak sosyal beceriler seçilir. (Ek-4 dev teslimi)
6. Hafta	Problem davranış çalışacak olan gözlemciler davranışın işlevini belirler. Sosyal beceri çalışacak olan gözlemciler ise hedef davranış için davranışsal amaç yazar. (Ek-5 dev teslimi)
7. Hafta	zel Eğitim ve Rehabilitasyon merkezine ilişkin gözlemini 7 hafta içerisinde gerçekleştirip gözlem raporunu hazırlar. (Ek-6 dev teslimi)
8. Hafta	Gözlemciler asil öğrencileri için pekiştireç belirlleme formu ile ğrenci için uygun pekiştireçleri belirler. Pekiştireç tarifesi ve pekiştireci nasıl silikleştireceğini belirtir. (Ek-7 dev teslimi)
9. Hafta	Gözlemciler hedef davranış için kalıcılık ve genellemeyi nasıl yapacaklarına dair bir plan hazırlar. (Ek-8 dev teslimi)
10. Hafta	Rehberlik ve Araştırma Merkezinde gerçekleştirdiği gözleme yönelik gözlem raporunu hazırlar. (Ek-9 dev teslimi)
11. Hafta	Ders sorumlusu ve akranlarıyla süreç değerlendirmesi yapılır dönütler verilir.
12. Hafta	Yazılan raporlar için eksikler tamamlanır ve ilgili ğretim görevlisinden alınan dönütler doğrultusunda dönem dosyasını düzenleyip teslim eder.
13. Hafta	Yazılan raporlar için eksikler tamamlanır ve ilgili ğretim görevlisinden alınan dönütler doğrultusunda dönem dosyasını düzenleyip teslim eder.
14. Hafta	Yazılan raporlar için eksikler tamamlanır ve ilgili ğretim görevlisinden alınan dönütler doğrultusunda dönem dosyasını düzenleyip teslim eder.

EK-1

**T.C.
KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ
ÖZEL EĞİTİM BÖLÜMÜ
0310210 - ÖZEL EĞİTİM KURUMLARINDA GÖZLEM DERSİ**

1. HAFTA GÖZLEMİ

Adı – Soyadı:

Gözlem Yapılan Kurum:

Gözlem Tarihi/Saati:

1. Gözlem yaptığınız kurumun ve sınıfın fiziki ortam ve materyallerini betimleyiniz.
2. Gözlem yaptığınız kurumdaki öğrencilerin demografik bilgilerini (Kaç öğrenci devam etmekte, devam eden öğrencilerin yetersizlik türleri neler vb.) yazınız.
3. Gözlem yaptığınız kurumda çalışan öğretmenlerin mezun oldukları lisans bölümleri neler, yazınız.
4. Gözlem yaptığınız kurumda kaç özel eğitim öğretmeni çalışmakta, yazınız.
5. Özel gereksinimli öğrenciler için kurumda ve sınıfta gözlemlediğiniz eksiklikler nelerdir?

EK-2

**T.C.
KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ
ÖZEL EĞİTİM BÖLÜMÜ
0310210 - ÖZEL EĞİTİM KURUMLARINDA GÖZLEM DERSİ**

2. HAFTA GÖZLEMİ

Adı – Soyadı:

Gözlem Yapılan Kurum:

Gözlem Tarihi/Saati:

1. Gözlem yaptığınız gün ve saatlerde dersini gözlemlediğiniz öğrencilerin Bireyselleştirilmiş Eğitim Programlarını (BEP) öğretmeninden isteyiniz. Bu BEP'ler uygulama akademisyeni sizden istediğinde verebilecek şekilde elinizde dosya halinde bulunmalıdır. (gizlilik)
2. Gözlem dersi kapsamındaki uygulamalar için gözlemleyeceğiniz asıl öğrenciye karar veriniz.
 - 2.1. Asıl öğrencinin adı soyadı, yaşı, yetersizliği, devam ettiği okul ya da kurumlar, aldığı destek eğitimler ve genel özelliklerini yazınız.

EK-3

**T.C.
KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ
ÖZEL EĞİTİM BÖLÜMÜ
0310210 - ÖZEL EĞİTİM KURUMLARINDA GÖZLEM DERSİ**

2. HAFTA GÖZLEMİ

Adı – Soyadı:

Gözlem Yapılan Kurum:

Gözlem Tarihi/Saati:

1. Gözlem dersi kapsamındaki uygulamalar için belirlediğiniz asıl öğrenci için anekdot kaydı (ABC kaydı şeklinde) tutunuz.

EK-4

**T.C.
KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ
ÖZEL EĞİTİM BÖLÜMÜ
0310210 - ÖZEL EĞİTİM KURUMLARINDA GÖZLEM DERSİ**

4. HAFTA GÖZLEMİ

Adı – Soyadı:

Gözlem Yapılan Kurum:

Gözlem Tarihi/Saati:

- 3.** Çalışmayı varsaydığınız hedef davranışı yazınız. Bu hedef davranışı neden seçtiğinizi açıklayınız.

(Hedef davranış belirlenirken öncelik ilgili öğrencideki problem davranış olmasına verilmelidir. Öğrencide problem davranış yoksa öğrencide arttırılmak istenen istendik davranışlar ya da öğrenciye kazandırılmak istenilen sosyal beceriler seçilir.)

EK-5

**T.C.
KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ
ÖZEL EĞİTİM BÖLÜMÜ
0310210 - ÖZEL EĞİTİM KURUMLARINDA GÖZLEM DERSİ**

5. HAFTA GÖZLEMİ

Adı – Soyadı:

Gözlem Yapılan Kurum:

Gözlem Tarihi/Saati:

1. Çalışmayı varsaydığınız problem davranışın işlevini belirleyiniz.
(Öğrencide arttırılmak istenilen istendik davranışları çalışmak isteyen gözlemciler ise hedef davranış için davranışsal amaç belirlemelidir.)

EK-6

**T.C.
KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ
ÖZEL EĞİTİM BÖLÜMÜ
0310210 - ÖZEL EĞİTİM KURUMLARINDA GÖZLEM DERSİ**

REHABİLİTASYON MERKEZİ GÖZLEMİ

Adı – Soyadı:

Gözlem Yapılan Kurum:

Gözlem Tarihi/Saati:

1. Gözlem yaptığınız kurumun ve sınıfın fiziki ortam ve materyallerini betimleyiniz.
2. Gözlem yaptığınız kurumdaki öğrencilerin demografik bilgilerini (Kaç öğrenci devam etmekte, devam eden öğrencilerin yetersizlik türleri neler vb.) yazınız.
3. Özel gereksinimli öğrenciler için kurumda ve sınıfta gözlemlediğiniz eksiklikler nelerdir?

EK-7

**T.C.
KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ
ÖZEL EĞİTİM BÖLÜMÜ
0310210 - ÖZEL EĞİTİM KURUMLARINDA GÖZLEM DERSİ**

6. HAFTA GÖZLEMİ

Adı – Soyadı:

Gözlem Yapılan Kurum:

Gözlem Tarihi/Saati:

1. Çalışmayı varsaydığınız öğrenci için uygun pekiştireçleri belirlemek adına pekiştireç belirleme formunu doldurunuz.

PEKİŞTİREÇ BELİRLEME FORMU

Uygulama Tarihi:

Uygulayıcının Adı – Soyadı:

Uygulama Ortamı:

Formu Doldurma Biçimi

Öğrencinin Kendisine Sorma:

Öğrenciyi Doğrudan Gözleme:

Görüşülen Kişiler ve Yakınlığı:

Öğrencinin

Adı – Soyadı:

Yaşı:

Cinsiyeti:

Sınıfı:

FORMUN AMACI

Pekiştireç belirleme formu, öğrenciyle başarılı bir öğretim yapabilmek için ders sırasında/sonunda kullanılacak pekiştireçleri belirlemek amacıyla, öğrencinin yiyecek ve içecek pekiştireçlerinden, nesne pekiştireçlerinden, sosyal pekiştireçlerden ve etkinlik pekiştireçlerinden hangilerini tercih ettiğini ya da etmediğini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Bu formdan elde edilen bilgilerle, öğrencilerin gösterdikleri olumlu davranışların etkili bir şekilde pekiştirilmesi hedeflenmektedir.

FORMUN KULLANIM YÖNERGESİ

Form doldurulurken, eğer öğrenci okunan seçeneği seviyorsa **‘evet’** sütununa artı (+) işareti; eğer öğrenci okunan seçeneği sevmiyorsa **‘hayır’** sütununa artı (+) işareti konulacaktır. Seçeneklerin en altında bulunan **‘diğer’** satırına, öğrencinin sunulan seçenekler haricinde istediği diğer pekiştireçler eklenecektir. Yiyecek ve içecek pekiştireçleri sütununda, seçenekler yanına bırakılan boşluğa ise öğrencinin pekiştireç ile ilgili belirttiği özellikler (marka, cins..vs) yazılacaktır.

Form; öğrencinin kendisine sorma, öğrenciyi doğrudan gözleme, öğrencinin öğretmeni veya ailesiyle görüşme tekniklerinden biri ya da birkaçı bir arada kullanılarak doldurulabilir. Form doldurma hangi biçimde gerçekleştirilmişse tablonun altına not alınarak belirtilmelidir.

PEKİŞTİREÇLER	EVET	HAYIR
Yiyecek ve İçecek Pekiştireçleri		
Şeker (.....)		
Çikolata(.....)		
Pasta (.....)		
Sakız (.....)		
Meyve (.....)		
Dondurma (.....)		
Kraker		
Cips		
Kek		
Jelibon		
Bonibon		
Çerez		
Çay		
Meyve suyu		
Süt		
Kola		
Diğer(.....)		
Nesne Pekiştireçleri		
Top		
Oyuncak bebek		
Kalem		
Silgi		
Kalemıraş		
Sticker		
Boyama Kitabı		
Oyun Kartları		
Balon		
Oyuncak araba		
Oyun CD’ si		
Müzik CD’si		
Ünlülerin Posterleri		
Diğer(.....)		

Sosyal Pekiştirenler		
Aferin Deme		
Bravo Deme		
Çok Güzel Deme		
Harika Deme		
Bugün çok iyisin Deme		
Süper Deme		
Dokunma		
Kucaklama		
Alkışlama		
Diğer öğrencilere alkışlatma		
Saçını Okşama		
Sırtını Sıvazlama		
Sarılma		
Çak yapma		
Gülümseme		
Baş ile onaylama		
Öpme		
Göz Kırpma		
Makas alma		
Diğer(.....)		
Etkinlik Pekiştirenleri		
Müzik Dinleme		
Bilgisayar Oynama		
Dans Etme		
Çizgi Film Seyretme		
Top Oynama		
Oyun Hamuru İle Oynama		
Sınıfı Temizlemede Öğretmene Yardım Etme		
Evcilik Oynama		
Resim Yapma ve Boyama		
Resimli kartlarla eşleştirme oyunu oynama		
Dersten Erken Çıkma		
Oyun Parkına Gitme		
Diğer(.....)		

2. Pekiştiren tarifinizi belirtip pekiştiren nasıl silikleştireceğinizi açıklayınız.

EK-8

**T.C.
KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ
ÖZEL EĞİTİM BÖLÜMÜ
0310210 - ÖZEL EĞİTİM KURUMLARINDA GÖZLEM DERSİ**

7. HAFTA GÖZLEMİ

Adı – Soyadı:

Gözlem Yapılan Kurum:

Gözlem Tarihi/Saati:

1. Hedef davranış için kalıcılık ve genellemenin nasıl sağlanılacağına dair bir plan hazırlayınız.

EK-9

**T.C.
KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ
ÖZEL EĞİTİM BÖLÜMÜ
0310210 - ÖZEL EĞİTİM KURUMLARINDA GÖZLEM DERSİ**

RAM GÖZLEMİ

Adı – Soyadı:

Gözlem Tarihi/Saati:

1. RAM gözleminizde edindiğiniz bilgileri yazınız. (Kurumun yapısı, işleyişi vb.)

EK-10

**T.C.
KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ
ÖZEL EĞİTİM BÖLÜMÜ
0310210 - ÖZEL EĞİTİM KURUMLARINDA GÖZLEM DERSİ
İMZA ÇİZELGESİ**

Uygulama Okul/Kurum:
Öğrenci Adı-Soyadı:
Öğrenci No:
Gözlem Günü:

Hafta	Gözlem Tarihi	Giriş Saati/ Öğrenci İmzası	Çıkış Saati/ Öğrenci İmzası	Sorumlu Kurum Personelinin İmzası
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				

Sorumlu Özel Eğitim Öğretmeni;

Adı-Soyadı:
İmza:

EK-11

T.C.
KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ
ÖZEL EĞİTİM BÖLÜMÜ
0310210 - ÖZEL EĞİTİM KURUMLARINDA GÖZLEM DERSİ
ÖĞRENCİ DEĞERLENDİRME FORMU

Sayın Özel Eğitim Öğretmeni;

Lütfen sınıfınızda Özel Eğitim Kurumlarında Gözlem dersi gözlemini yapmakta olan öğrenci için aşağıda yer alan puan kriterlerine göre, öğrenciyi değerlendirerek, imzanız ve kurum onayı eşliğinde, kapalı ve imzalı zarf ile birlikte öğrencimiz aracılığı ile bölümümüze ulaştırmanızı arz/rica ederiz.

Öğrenci Adı-Soyadı:

Değerlendirme Kriteri	Maksimum Puan	Minimum Puan “0”	Öğrenci İçin Puanınız	Eklemek istedikleriniz/açıklamalarınız
1. Öğrencinin Gözleme Devam Durumu	Hiçbir gözlem gününü kaçırmadan doğru saatte geldi ve ayrıldı (Maximum 18 puan)	Gözleme hiç gelmedi		
2. Profesyonel giyim-kuşam	Kurumun kurallarına uygun (Maximum 18 puan)	Profesyonellik dışı		
3. Kurum/Okul Personeli ile İletişimi	Olumlu, problem çözemeye yönelik, kendisine ve diğerlerine saygılı (Maximum 18 puan)	Her zaman olumsuz, problem çıkartan, saygısızca		
4. Öğrenciler/kurumda hizmet verilen bireyler ile iletişimi	Olumlu, nazik, öğrencilerin öğrenmelerine hizmet eden (Maximum 18 puan)	Olumsuz, kaba, öğrencilerin öğrenmelerini engelleyici		
5. Kurum/Okul ve Sınıf Kurallarına Uygun Davranışlar Gösterme	Kurumun kurallarını bilir ve bunlara uygun	Kurumun/okulun kurallarını bilmez, kurum/okul sınırları		

	davranır(Maximum 18 puan)	içinde olumsuz davranışlar sergiler		
6. Gözlem yaptığı ortam hakkında fikir alışverişi	Gözlem yaptığı dersler hakkında fikir alışverişi yaptı (Maximum 10 puan)	Gözlem yaptığı dersler hakkında fikir alışverişi yapmadı		
Toplam	100 Puan	0 Puan		

*Bu formda değişiklik yapma hakkı dersin öğretim elemanında saklıdır.

*Sayın ilgili, görüşleriniz bizim için çok değerlidir. Bu form ile ilgili bir değişiklik öneriniz varsa lütfen kağıdınız arkasına not ediniz